

Samarbejde rundt om Nordpolen

af Ellen Boye

Det første møde mellem repræsentanter for Grønland og de etniske minoriteter i Canada, Sverige, Norge og Finland på „Arctic Peoples' Conference“ i København i november førte til beslutninger om fremtidigt samarbejde.

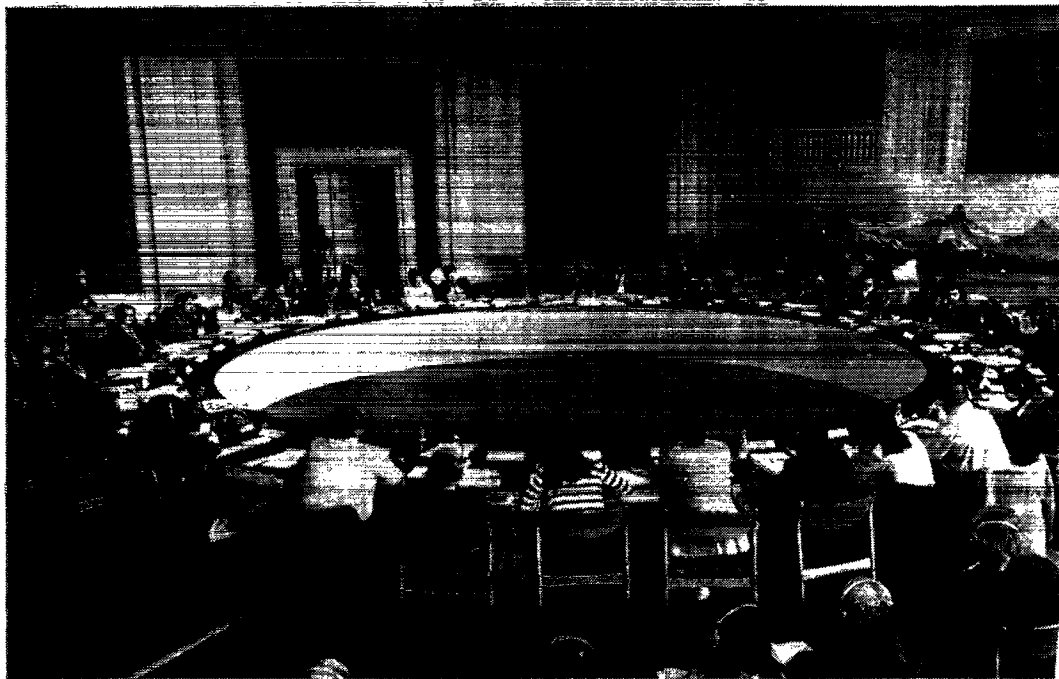
„— Tiden er kommet, hvor vi, den arktiske familie, må samarbejde for at tage beslutning om, hvilke direktiver vi skal give vort lands forpagtere. I årevis har vi set kolonimagterne holde møder om vore anliggender uden at indbyde os, ejerne af det arktiske område. Det er beklageligt, at vi så længe ikke har haft lejlighed til at mødes. Vi har tidligere overladt for meget ansvar for udnyttelsen af vore ressourcer til udefrakommende administratorer. Vi har undladt at give direktiver, og vore ressourcer er derfor blevet forkert udnyttet. Hovedvægten er hidtil mere blevet lagt på vore landes rigdomme end på vore arktiske familiemedlemmers ve og vel.“

Præsidenten for den første „Arctic Peoples' Conference“, indianeren James Wah-Shee fra Canada, udtrykte i sin åbningstale på konferencen på Christiansborg i slutningen af november den samhørighedsfølelse mellem indianere, inuit (canadiske eskimoer), grønlændere og samer, som repræsentanterne for de etniske minoriteter i de arktiske lande var kommet til København for at bekræfte.

James Wah-Shee, der er præsident for „Federation of Natives North of 60°“, samlede straks fra konferencens første dag deltagerne i sin beskrivelse af de etniske minoriteters fælles baggrund:

„— Vi kender vore folks historie i det arktiske område. Engang var vi jægere og nomader i et vidtstrakt område. Vi var stolte og selvforsynende. I århundreder fortsatte vor levevis uden indblanding udefra. Vi var stolte over at kunne skaffe vore familier, hvad de behøvede. Naturen gav os dyr fra havet og landet. Vi tog kun, hvad vi behøvede, aldrig mere. Vi respekterede landet. Vi elskede det. Vi er en del af det land, vi bor i. Landet gav os ikke kun føde, men også klæder. Det var grundlaget for vor kultur.

Som nomadefolk havde vi vore egne regler for uddannelse, sociale og styrelsesmæssige funktioner og vor egen kunst. Vi lærte vore børn, hvad vore forældre lærte os. Vi viste dem, hvordan de skulle skaffe sig føden. Gennem os lærte de at respektere landet. Vi valgte ledere, som havde samfundets støtte, og

Arctic Peoples' Conference 1973 på Christiansborg.

Foto: Jens Brøsted (1973).

som gav os retningslinier og styrke. Vi valgte dem ikke alene for deres gode evner til at leve af landets rigdomme, men også for deres mod til at se vore mange problemer i øjnene. Vi levede i et fællesskab og tog os af hinanden.

For denne fællesskabsfølelse har vi rejst tusinder af kilometer for igen at komme til at arbejde sammen som en familie. Fællesskab er en vigtig del af vor kultur.“

James Wah-Shee talte videre om kolonitiden og sagde:

„– Idag mærker vi kolonisationens virkninger. Vi står nu overfor mange problemer af sundhedsmæssig, uddannelsesmæssig og kulturel art. Vi beklager dybt vort tab af selvstændighed og mulighed for at træffe beslutninger. Idag

bestemmer udefrakommende over vore ressourcer og vort liv. Vi bliver bedt om at glemme, hvem vi er, og i stedet betragte os selv som borgere i en stat. Andre fortæller os, hvad der gavner os og vor fremtid.

Selvom vi er gået vidt i kampen for vore rettigheder, ved vi alle, at vi endnu har lang vej at gå. Skønt vi ikke kan forandre historien, kan vi benytte os af fortidens erfaringer til at forberede os på fremtiden. Og når vi har ressourcerne, kan vi kontrollere vor egen skæbne. Vi ønsker i fremtiden større medbestemmelse over vore egne anliggender. Vi ønsker vore folks rettigheder til vort land anerkendt.“

„Arctic Peoples' Conference“, der varede fra 22.–25. november, gav india-

ner, inuit, grønlandere og samer lejlighed til at udveksle betragtninger over identitetsproblemerne, de indfødte folks politiske institutioner og foreninger, spørgsmålet om ejendomsret til landområder og ressourcernes brug og udnyttelsesgrad. Desuden diskuterede deltagerne de indfødte folks rettigheder og ret til at træffe beslutninger om udviklingspolitik, mulighederne for et fremtidigt samarbejde, som skal øge kendskabet til udvindingsselskabernes målsætning og praksis, og for dannelse af et circumpolart organ for fortsat kontakt og samarbejde.

I pauserne mellem drøftelserne blomstrede forståelsen mellem deltagerne. Der blev givet prøver på musik og sang fra Canada, Grønland og Nordkalotten, og det var ingen hindring, at kommunikationen måtte foregå på både engelsk, grønlandsk, norsk, svensk og finsk. Det sørgede tolkene for. Om det runde bord blev der givet lynlektioner i grønlandsk. „Når du kommer til Grønland, skal du sige sådan og sådan.“ Måske forstod samerne ikke helt, hvad „asavavkit“ betyder, men det er da i hvert fald et godt udgangspunkt for en kommunikation.

Indianere, inuit og samer fremlagde deres problemer i – sådan syntes det for en udenforstående – fuld enighed, mens der blandt de grønlandske deltagere i højere grad blev givet udtryk for forskellig opfattelse. Unge Grønlanderes Råds formand Arkaluk Lyng og landsrådsformand Lars Chemnitz var således ikke helt enige. Arkaluk Lyng sagde blandt andet:

„– Hvad angår de såkaldt folkevalgte grønlandere i alle politiske instanser, må

Fra den samiske delegation.

Foto: Jens Brøsted (1973).

man betegne det som et faktum, at disse instanser efterhånden kun er blevet gode redskaber for den danske statsmagt og dermed de større økonomiske interesser.“

Lars Chemnitz svarede: „– De grønlandske politikere er ikke uden indflydelse på Grønlandspolitikken, og denne indflydelse kan blive større, hvis argumenterne for mere medbestemmelse bliver fremført på den rigtige måde og ikke på de unge grønlanderes revolutionære facon.“

En del af konferencen koncentrerede sig om de højaktuelle problemer i for-

bindelse med olie- og mineraludvinding i de arktiske områder. Indianerne og inuit syntes at være de hårdest ramte af en uhensigtsmæssig udvindingspolitik, og den juridiske rådgiver for „Inuit Tapirisat of Canada“, professor Peter A. Cumming sagde advarende:

„— Før der påbegyndes en olie- og mineraludvinding i Grønland, må det grønlandske folk kræve en samlet plan over, hvilke områder der skal udvindes ressourcer i. Således kan man undgå de fejltagelser og ødelæggelser, der har fundet sted i Canada, fordi en sådan plan ikke fandtes, da udvindingen af olie og mineraler blev igangsat. De indfødte folks rettigheder er svære at hævde overfor myndighederne, når først et områdes ressourcer er kommet i søgelyset, og vi må derfor holde fast på i Canada — og grønlænderne også — at landet ejes kollektivt af de oprindelige beboere, og de skal sikres tilfredsstillende jagt- og fangstmuligheder. Indianerne og inuit har krævet erstatning af myndighederne for tabet af det land, de er knyttet til og afhængige af, og myndighederne overvejer nu at betale disse befolkningsgrupper for at flytte til egne, hvor der ingen olie og mineraler er — men heller ingen jagt- og fangstmuligheder. Det er ikke noget acceptabelt alternativ for tab af land.“

En repræsentant for de finske samer, Pekka Aikio, Vuotso, påpegede, hvilke uheldige biologiske følger udviklingen i olie- og mineraludvindingen har haft for samernes områder, som bliver stadig mere indskrænkede, og det resulterer jævnlige i masser af døde rener. En norsk samerepræsentant, Reidar Erik-

Fra den grønlandske delegation.

Foto: Jens Brøsted (1973).

sen, Tromsø, beklagede, at kommunikationen fra samerne til topadministrationerne i Norge, Sverige og Finland er altfor lang, og at administrationen ikke har nogen forudsætninger for at bedømme de sager, samerne rejser. Kommunikationen bliver ikke bedre af, at samernes interesseområde er fordelt på flere forskellige ministerier i de tre lande.

„Arctic Peoples' Conference“ følges formentlig op af flere. I to resolutioner, som blev vedtaget på konferencens sidste dag, vedtog deltagerne at fortsætte samarbejdet.

1st resolution

1. The first circumpolar conference of indigenous people has taken place at Christiansborg, Copenhagen, on November 22nd to 25th 1973. Attending this meeting were representatives of the following organisations:

Canada:

Federation of Natives North of 60°.
Métis and Non-Status Native Association of the North West Territories.
Committee for Original Peoples' Entitlement.
Inuit Tapirisat of Canada.
Yukon Association of Non-Status Indians.
Indian Brotherhood of the Northwest Territories.
Yukon Native Brotherhood.

Nordic Countries:

Nordic Lapp Council.
Sámi Institut'ta.

Norway:

Norga Samiid Riikasær'vi
(Sami Association of Norway).
Norga Boazodoal'lisámiid Riikasær'vi
(The Reindeerbreeders' Association of Norway).

Sweden:

Svenska Samernas Riksförbund.

Finland:

Same Parliament.

Greenland:

Grønlands Landsråd.
Arnat Pekatigît.

Knud Rasmussens Højskole.
Grønlandske Kommuners Landsforening.

Denmark:

Pekatigît Kalâtdlit.
Unge Grønlanderers Råd.
Institut for Eskimologi.
IWGIA (International Work Group for Indigenous Affairs).

2. The representatives have recognized through these discussions their respective identity. We are autochthonous peoples, that is we are an integral part of the very lands and waters we have traditionally used and occupied. Our identity and culture is firmly rooted in these lands and waters. It is this relationship which constitutes the very unique features of our cultural identity in contrast to the cultures of other peoples within each of the countries from which we come. We, the participants, strongly support the continuing need to exchange, share and respect each others cultures, values and traditions of our identity. We agreed to co-operate in formulating present and future means to preserve and develop our specific cultures for our people through all available sources of communication.

3. The states from which we come should recognize and respect the unique features of our identity. It is only thereby that we will gain a place of equality with the dominant culture in each country. Also, it is only thereby that each country can fully benefit from the contribution which our culture can make to

Interview med en af de indianske deltagere.

Foto: Jens Brøsted (1973).

the greater well being of the whole society.

4. The states we come from should recognize with honesty and clarity the collective ownership to the lands and waters traditionally used and occupied by each indigenous group.

5. We request the obvious: that the government of each state from which we come recognize our rights as peoples entitled to the dignity of self-fulfilment and realization. This further means that

there must not be any displacement or interference with our rights by government and/or industry, nor can there be disturbance of our lands.

In any negotiations of these crucial issues we expect to participate in a position of full equality.

James Wah-Shee,

Indians and Inuit of Canada.

Reidar Eriksen,

The Sames in Norway, Sweden, Finland.

Ado Lynge,

Kalâtdlit.